

Jugoslávie (Dr. István Pelle)			
Vojvodina	1986	352	1022
NDR (Dr. Gerhard Creutz)	1984	2724	4134
NSR (Johann Petersohn)			
Schleswig-Holstein	1986	224	411
Maďarsko (Béla Jacab)	1984	4693	8160
Polsko (Dr. Josef Radkiewicz)			
Wojewodstvo Zielona Góra	1986	30	62
Rakousko (Helmut Haar)	1986	318	521
Rumunsko (Werner Klemm)	1984	8700	15660
Švýcarsko (Max Bloesch)	1984	90	80

Zusammenfassung

ANZAHL DER BRÜTENDEN WEISSSTORCHPAARE *Ciconia ciconia* NACH AB
DER INTERNATIONALEN ZÄHLUNG 1984 UND EINIGE URSACHEN IHRES RÜ

Nach den Ergebnissen der Zählung des Weissstorches *Ciconia ciconia*, die die Gruppe für Forschung, Schutz und Evidenz in der ČSR durchführte, sinkt die Anzahl der Brutpaare laufend und gegenüber erhöht sich Anzahl der nicht besetzten Nester und der verendeten Jungvögel. Als Hauptursache dieser negativen Einwirkung gibt der Autor den Rückgang der Nistmöglichkeiten (Entwurmung der Nistunterlagen), die Verschlechterung des allgemeinen Naturzustandes und das Benutzen chemischer Mittel in der Natur zum Abschluss vergleicht der Autor den Bestand der nistenden Paare bei uns und dem in einigen europäischen Staaten.

Adresa autora

Bohumil Rejman, Robsonova 756, 570 01 Litomyšl

KVALITATIVNÍ ANALÝZA PTAČÍHO SPOLEČENSTVA NAVRHOVANÉHO CHRÁNĚNÉHO ÚZEMÍ ZBYTKA V OKRESE NÁCHOD

antíšek Bárta

vod

Navrhované chráněné území Zbytka leží mezi obcemi Pohoří, Československé Meziříčí a Roheničky, z velké části v okrese Náchod a částečně v okrese Rychnov n.Kn. Území bylo navrženo především k ochraně botanicky cenných druhů i celých biotopů.

Sledované území leží v průměrné nadmořské výšce 260 m. Mezi hlavní biotopy patří vlhké slatinné louky a kulturní louky s porostem křovinatých vrb a olší. Druhým významným biotopem je vlhkomilná doubrava, v jejímž porostu dominuje dub, jasan, topol a vrba. Další hlavní biotopy vznikly na hlubokých náplavech severní větve slatinného potoka.

Material a metodika

Sledovaná plocha měla rozlohu 61 ha a byla téměř totožná s rozlohou navrhovaného chráněného území. Z celkové rozlohy tvoří louky 7 %, lesy 51 % a ostatní plochy 2 %. Kvalitativní sledování ptačího společenstva, které bylo prováděno od 29. dubna do 28. května roku 1987, má přispět k hlubšímu poznání navrhovaného území a poskytnout další cenné informace orgánům SOP.

Terénní pozorování byla prováděna metodou bodové linie, doporučené v metodických pokynech č. 1 (ČSO 1986), s několika vlastními úpravami:

- Bylo stanoveno pouze 10 bodů, aby nedocházelo ke krytí sledovaných ploch jednotlivých bodů.
- Sčítání bylo provedeno 5x a to v termínech: 29.4., 1.5., 9.5., 17.5., 28.5., čímž byla docílena větší přesnost ve sledování druhové skladby ptačího společenstva.
- Sčítání dne 9.5. bylo provedeno v odpoledních hodinách (od 17,15 do 19,00).

Statistická doporučení zůstala nezměněna. Při dodržení denní doby při sčítání nebyl tedy pozorován žádný druh řádu sov (*Strigiformes*).

Charakter společenstva byl stanoven na základě následujících ekologických parametrů:

- Dominance, která byla počítána pomocí vzorce $D = \frac{n \cdot 100}{s} (\%)$, kde n je počet jedinců daného druhu a s je celkový počet jedinců v zoocenóze. Dominance nebyla počítána pro druhy nad lokality přeletující (viz dále). Dle hodnot dominance byly druhy rozděleny do tříd a to:
 - a) Dominantní druhy - s dominancí nad 5 %.
 - b) Influentní druhy - s dominancí mezi 2 - 5 %.
 - c) Akcesorické druhy - s dominancí nižší než 2 %.

2. Frekvence, počítané dle vzorce $F = \frac{n_i}{s} \cdot 100 (\%)$, kde n_i je počet vzorků, v nichž se druh i vyskytuje a s je počet všech ků. Frekvence nebyla počítána pro druhy nad lokalitou přelící (viz dále).

K bližšímu určení hnízdících druhů v lokalitě bylo použito následujícího dělení:

1. Druhy s prokázaným hnízděním. Za prokázané hnízdící druh byl považován takový, u něhož bylo nalezeno hnízdo s vejci, či mláďaty, nebo čerstvě vyvedená mláďata.
2. Druhy s předpokládaným hnízděním. Do této kategorie byly zařazeny druhy na základě jejich chování se dle hnízdění předpokládáno (častý výskyt ve vhodném biotopu, projevy toku).
3. Zbylé druhy byly rozděleny na dvě skupiny:
 - a) Na druhy, které nad lokalitou pouze přeletovaly (druhy letující).
 - b) Na druhy ostatní. Do této skupiny byly zařazeny zbylé druhy a to takové, které do sledovaného území zaletovaly zpravidla z pozdějšího průtahu; případně takové, které nebylo možno zařadit do předchozích kategorií.

Výsledky

Na celé ploše bylo za sledované období zjištěno celkem 57 druhů. V tabulce 1 jsou v přehledu jednotlivé druhy s jejich hodnotami dominance, frekvence a bližším určením.

- Vysvětlivky k tab. 1 :
- DO - dominantní druhy
 - IN - influentní druhy
 - AK - akcesorické druhy
 - H - druhy s prokázaným hnízděním
 - P - druhy s předpokládaným hnízděním
 - L - druhy nad lokalitou přeletující
 - O - druhy ostatní

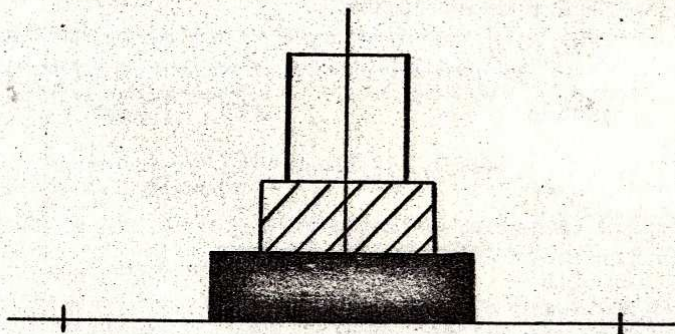
Na obrázku 1 je znázorněna pyramida dominance pro celé ptáčkové společenstvo sledované plochy. Na ose x je celková dominance, na ose y počet druhů, který ji tvoří. V ptáčkovém společenstvu nejsou opět započítány druhy, které nad lokalitou přeletovaly.

- Vysvětlivky k obr. 1 :
- dominantní druhy -
 - influentní druhy -
 - akcesorické druhy -

Tab. 1 - Druhové složení ptáčkového společenstva navrhovaného chráněného území Zbytka

Druh	D	F	Určení
Ciconia ciconia	-	-	L
Anas platyrhynchos	AK	60	P
Cygnus olor	-	-	L
Buteo buteo	AK	60	H
Circus aeruginosus	-	-	L
Falco tinnunculus	-	-	L
Perdix perdix	AK	40	O
Phasianus colchicus	IN	80	P
Vanellus vanellus	-	-	L
Larus ridibundus	-	-	L
Columba palumbus	AK	40	P
Streptopelia turtur	AK	40	H
Cuculus canorus	IN	80	P
Apus apus	-	-	L
Dendrocopos major	IN	100	H
Dendrocopos minor	AK	40	O
Hirundo rustica	-	-	L
Troglodytes troglodytes	AK	40	P
Prunella modularis	IN	80	P
Erithacus rubecula	IN	80	P
Luscinia megarhynchos	AK	80	P
Turdus merula	IN	100	H
Turdus pilaris	AK	20	O
Turdus philomelos	IN	100	H
Acrocephalus schoenobaenus	AK	40	O
Acrocephalus palustris	AK	40	P
Hippolais icterina	AK	40	O
Sylvia curruca	IN	100	P
Sylvia borin	IN	80	P
Sylvia atricapilla	DO	100	P
Phylloscopus collybita	DO	100	P
Phylloscopus trochilus	AK	40	O
Ficedula albicollis	AK	40	O
Aegithalos caedatus	IN	100	H
Parus montanus	AK	20	O
Parus caeruleus	IN	100	H
Parus major	DO	100	H
Sitta europaea	IN	100	H
Certhia familiaris	IN	100	H
Remiz pendulinus	AK	60	P
Oriolus oriolus	IN	60	P
Garrulus glandarius	AK	40	O
Pica pica	AK	20	O
Corvus corone cornix	AK	40	P
Sturnus vulgaris	DO	100	H
Fringilla coelebs	DO	100	H
Serinus serinus	AK	80	P
Carduelis carduelis	AK	20	O
Coccothraustes coccothraustes	IN	100	H
Emberiza citrinella	DO	100	P

Obr. 1 - Pyramida dominance pro ptačí společenstvo Zbytek

Z obrázku je patrná značná vyrovnanost celého ptačího společenst

Diskuse

Při bližším určení hnízdicích druhů se mezi ostatní druhy staly i takové, které hnízdí za hranicí sledované plochy, avšak v území byly opakovaně sledovány.

Ukazatel frekvence v mnoha případech odpovídá druhovému hnízdicímu určení a to přímo úměrně, jsou však určité výjimky, kdy i s 60 % frekvencí je hnízdicí (Buteo buteo dokonce 2 hnízda se 2-4 mláďaty). Nejvíce nalezených hnízd patřilo druhu Sturnus vulgaris, který obsadil většinu vhodných dutin. Další nejčastěji nalezená hnízda patřila druhu Parus major, jež ve značné míře obsadil instalované budky.

U přeletujících druhů je nápadná převaha vodních druhů. Do značné míry se tak projevuje vliv okolí na sledovanou lokalitu, což se nachází mezi rybníkem Tuří a sedimentačními nádržemi cukrovaru České Meziříčí.

Závěr

Kvalitativní sledování ptačího společenstva navrhovaného chráněného území Zbytek, které bylo prováděno na jaře roku 1987, ukázalo značnou druhovou pestrost. Je pravděpodobné, že ještě ne všechny hnízdní druhy se podařilo v průběhu sledování podchytit, ale tak počet druhů odpovídá druhové pestrosti lužního lesa.

Možno říci, že ptáci jsou vedle botanicky cenných druhů vý

namnou složkou přírodního prostředí zasluhující si plně ochranu, která by vyhlášením Zbytek za chráněné území byla zajištěna.

Zusammenfassung

QUALITATIVE ANALYSE DER VOGELGEMEINSCHAFT IM VORGESCHLAGENEN NATURSCHUTZGEBIET ZBYTKA

Der Beitrag enthält eine qualitative Analyse der im Gebiet von Zbytek (Kreise Náchod und Rychnov n.Kn.) lebenden Vögel. Das untersuchte Gebiet zeichnet sich durch eine bunte Artenvielfalt der Avifauna aus, die charakteristisch für Feuchtwälder ist.

Literatura

- Dvořáková, I., nepubl.: Problematika lužní lokality Zbytek. Práce SVOC, PřFUK Praha, 1984.
- Hudec, K., Černý, W. a spol., 1972: Fauna ČSSR. Ptáci 1. Academia Praha.
- Hudec, K., Černý, W. a spol., 1977: Fauna ČSSR. Ptáci 2. Academia Praha.
- Hudec, K., a spol., 1983: Fauna ČSSR. Ptáci 3/I,II. Academia Praha.
- Janda, J., Řepa, P., 1986: Metody kvantitativního výzkumu v ornitologii. MŠP Přerov, KSSPPOP Ostrava, v SZN Praha.
- Štastný, K., Bejček, V., 1986: Směrnice pro činnost členů ČSO 1. Kvadrátové mapování a kvantitativní výzkumy. Zprávy ČSO, zvláštní číslo.

Adresa autora

František Bárta, 503 04 Černožice n.L. 138